

A 1750/presidiet

Tekijä Pohjoismaiden vihreä vasemmisto
Käsittelijä Puheenjohtajisto

Jäsen ehdotus globaalista ydinaseriisunnasta**Ehdotus**

Pohjoismaiden vihreä vasemmisto ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne sitoutuvat työskentelemään globaalin ydinaseriisunnan puolesta.

että tutkitaan, voisiko Pohjoismaista ja arktisesta alueesta tulla ydinaseettomia alueita.

että ne allekirjoittavat YK:n ydinaseet kieltävän sopimuksen.

Taustaa

Ydinaseet ovat vaarallisin ihmiskunnan luoma joukkotuhoase. Kansainvälinen yhteisö ei ole tähän mennessä onnistunut pysäyttämään ydinaseiden leviämistä eikä saamaan ydinasevaltioita luopumaan asevarustelustaan. Sen sijaan ydinaseiden nykyi-kaistamiseen ja kehittämiseen investoidaan miljardeja. Tutkimukset ovat selvästi osoittaneet, ettei valmiuksia ydinaseiden käytön seurausten käsittelemiseen ole, eikä sellaisia ole mahdollista luoda. Globaalin ydinasearsenaalin käytöllä olisi katastrofaaliset seuraukset ihmiskunnalle äärettömän pitkäksi aikaa.

EU:n suhtautumista ydinaseisiin leimaa tällä hetkellä epäjohtonmukaisuus. Useilla Euroopan mailla on nykyisin ydinaseita: Yhdistyneellä kuningaskunnalla, Ranskalla, Belgiassa, Saksalla, Italiassa ja Alankomailla. Samalla kun ydinsulkusopimuksen merkitystä korostetaan, ei kuitenkaan kyseenalaisteta sitä, että kahdella unionin jäsenmaalla, Yhdistyneellä kuningaskunnalla ja Ranskalla, on ydinaseita, joita ne myös kehittävät. Näin siitä huolimatta, että ydinasevaltiot ovat sopimuksessa sitoutuneet asteittain hävittämään kaikki ydinaseet. Lisäksi USA on sijoittanut ydinaseita useisiin EU-maihin. Yhdysvallat ei ole pelkästään sijoittanut ydinaseita kyseisten maiden alueelle, vaan asiaan liittyy se, että sijoitusvaltio voi myös käyttää niitä sotatilanteessa. Tämä on selvästi vastoin ydinsulkusopimusta, joka kieltää ydinaseiden valvonnan siirtämisen ydinasevaltiolta ydinaseettomalle valtiolle.

Kiristynyt tilanne Itämerellä on tehnyt kysymyksestä jälleen ajankohtaisen etenkin Pohjoismaille. Venäjän ja Naton kireät suhteet uhkaavat kasvattaa uskoa ydinpelotteeseen, mikä johtaa asevarusteluun ja kauhun tasapainoon. Tällainen kehitys olisi tuhoisa rauhan ja turvallisuuden rakentamisen edellytyksille Euroopassa ja maailmal-la.

Ydinsulkusopimukseen (Non-Proliferation Treaty, NPT) viitataan joskus sen takeena, etteivät ydinasevaltiot siirrä ydinaseita ydinaseettomiin valtioihin. Ydinsulkusopimuksen mukaan vain viidellä valtiolla – Yhdysvalloilla, Venäjällä, Ranskalla, Yhdistyneellä kuningaskunnalla ja Kiinalla – on oikeus omistaa ydinaseita. Ne eivät kuitenkaan saa luovuttaa ydinaseita muille, ja niiden edellytetään myös vähentävän aseistustaan, mitä on kuitenkin tehty hyvin vähän. Sopimuksessa määrätään myös, että muut sopimusvaltiot sitoutuvat pidättäytymään ydinaseista.

Kieltäkö tämä velvoite ydinaseiden sijoittamisen? Ydinsulkusopimuksen toisen artiklan perusteella vastauksen tulisi olla kyllä. Ongelmana on, että Naton jäsenvaltio Yhdysvallat tulkitsee asian toisin. Yhdysvaltain näkökulmasta ydinaseita voidaan viedä ydinaseettomien valtioiden alueelle ilman, että kyseessä on niiden varsinainen sijoittaminen, kunhan ne ovat edelleen ydinasevaltion täydessä valvonnassa. Yhdysvallat on tällä perusteella sijoittanut ydinaseita Alankomaihin, Saksaan, Belgiaan, Italiaan ja Turkkiin säilyttäen kuitenkin niiden valvonnan itsellään. On pantava merkille, että myöskään kyseisten maiden hallitukset eivät katso sijoittamisen olevan ristiriidassa ydinsulkusopimuksen kanssa.

On kuitenkin maita, jotka ovat omassa lainsäädännössään ottaneet asiaan yksiselitteisen kannan. Suomi toimii tässä asiassa esimerkkinä. Suomen ydinenergialaissa vuodelta 1987 todetaan 2. luvun 4 §:ssä: ”Ydinräjähdeiden maahantuonti samoin kuin niiden valmistaminen, hallussapito ja räjäyttäminen Suomessa on kielletty.” Myös Uudessa-Seelannissa on säädetty tällainen laki – Yhdysvaltain vastustuksesta huolimatta – silloisen Labour-hallituksen toimesta, ja vuonna 1987 tuli voimaan *New Zealand Nuclear Free Zone, Disarmament, and Arms Control Act*.

Yksikään ihmisen luoma järjestelmä ei ole täysin varma. Tiedämme paljon tapauksia, joissa virheellisellä tiedoilla olisi voinut olla tuhoisat seuraukset ja jotka pahimmassa tapauksessa olisivat voineet käynnistää ydinsodan. Puutteellisten turvajärjestelmien, virheellisten tietokantojen, väärinkäsitysten ja epävarmuustekijöiden takia ydinaseen laukaisu on monta kertaa ollut lähellä useammastakin maasta. Viallinen tietokonesiru ja norjalainen sääraketti ovat kaksi esimerkkiä esineistä, jotka ovat lähestulkoon aiheuttaneet ydinasehyökkäyksen.

Ydinaseet ovat ainoat joukkotuhoaseet, joita ei vielä ole kielletty kansainvälisellä lainsäädännöllä. Kiellolle on kuitenkin olemassa vahva tuki. Tähän mennessä yli 127 valtiota on allekirjoittanut *Humanitarian Pledge* -vetoimuksen, joka on ydinaseiden täyskieltoon tähtäävä aloite. YK hyväksyi 7.7.2017 ydinaseet kieltävän sopimuksen, joka on avattu allekirjoitettavaksi 20.9.2017. Tähän mennessä 53 maata on allekirjoittanut sopimuksen.

Vaikka Pohjoismaat mielellään profiloituvat maailman rauhanvälittäjinä, yksikään Pohjoismaa ei ole vielä allekirjoittanut sopimusta. Ruotsi on ainoa sopimuksen puolesta äänestänyt Pohjoismaa.

Nobelin rauhanpalkinto annettiin vuonna 2017 ICAN:lle (*International Campaign to Abolish Nuclear Weapons*) sen työstä ydinaseettoman maailman puolesta. Toisin sanoen Pohjoismailla on nyt erittäin hyvä hetki käyttää yhteistä vahvaa ja uskottavaa ääntään ydinaseriisunnan puolesta. Ydinaseettomina maina meidän tulee tehdä selväksi, että suhtaudumme kansainväliseen oikeuteen ja humanitaarisiin periaatteisiin erittäin vakavasti.

Reykjavikissa 19. syyskuuta 2017

Christian Juhl (EL)

Christian Poll (ALT)

Håkan Svenneling (V)

Iddimanngiu Jensen Bianco (IA)

Paavo Arhinmäki (vas.)

Steingrímur J. Sigfússon (VG)

Torgeir Knag Fylkesnes (SV)